

KEMALİST DEVRİMİN ÇİZGİSİ

Aydınlık Gazetesi, 2 Aralık 2019

Yıldırım Koç

1919 yılında Osmanlı Devleti çökmüştü. Bu topraklarda yaşayan halk, emperyalist güçlerin hakimiyeti altına sokulmuştu. Halk, aynı zamanda, padişahın ve halifenin, ağaların, tarikat şeyhlerinin, mollaların, aşiret reislerinin kuluydu. Kadınlar da erkeklerin kulluğunu yapıyordu.

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİMİMİZİN KÖKLERİ

1919-1946 döneminde Türkiye’de aşama aşama bir milli demokratik devrim gerçekleşti.

Bu milli demokratik devrim, Mithat Paşa, Ziya Paşa ve Namık Kemal gibi yurtsever aydınların açtığı yolda ilerleyen İttihat ve Terakki’nin hazırladığı altyapıdan yararlandı; ancak demokratik devrimi zirveye tırmandıran güç, Mustafa Kemal Paşa idi. Mustafa Kemal Atatürk, insanlık tarihinde çok az bireyin gerçekleştirebildiği bir rol oynadı; Türkiye demokratik devrimini (veya milli demokratik devrimi), 1938 yılına kadar sürekli yenilediği ittifaklarla, günün koşullarının elverdiği zirveye taşıdı. Cumhuriyet Halk Partisi, onun düşüncelerini hayata geçirmede kullandığı bir araçtı.

Türkiye’nin demokratik devrimi, feodalizmin bağrında gelişen kapitalizmle güçlenen devrimci burjuvazinin feodal güçlere (kral, aristokrasi ve kilise) karşı verdiği bir mücadeleyle gerçekleşmedi. Demokratik devrim, kapitalizmin gelişmediği koşullarda, emperyalist sömürüye karşı ön plana çıkan ulusalçı/millîci kimlikleriyle hareket eden toplumsal kesimlerin öncülüğünde, ekonomik çıkarları emperyalizmle çelişen sınıf ve tabakaların ağırlıklı olarak milli kimlikle hareket etmesiyle gelişti.

FRUNZE’NİN TESPİTLERİ

Mustafa Kemal Paşa’nın Sovyet Rusya temsilcileri M.Frunze ve İ.Abilov ile 25.12.1921 günü yaptığı görüşme, Türkiye’deki devrimin karakterinin belirlenmesi, Mustafa Kemal’in tavrı ve Sovyet Rusya’nın yaklaşımı açısından çok önemlidir.

Görüşmede M.Frunze, bence büyük olasılıkla Lenin’in yaklaşımını yansıtarak ve müthiş bir tespit ve öngörüyle, şunları söyledi:

“Son zamanlarda devrimci taktiklerden, bazı evrimci taktiklere geçtik. (...)

*“Doğu’ya gelince; Rusya komünistlerinin ve Komintern’in bu yöndeki tavrı tam olarak açık ve berraktır. Ekonomik ve kültürel geri kalmışlıktan dolayı, komünist devrimin sözünün bile edilemeyeceğini düşünüyoruz. **Doğu’da devrimci mücadele yalnızca milli kurtuluşçu ve demokratik mahiyettedir.** Biz bütün gücümüzle bu hareketleri destekliyoruz ve desteklemeye devam edeceğiz. Çünkü Doğu’nun emperyalizmden kurtuluşu Batı’da komünist ihtilali hızlandıracaktır. (...) **Şimdiki durumda Doğu’daki milli kurtuluşçu-demokratik hareket, ekonomik politikası açısından devlet sosyalizmi yönünde yürüyecektir.** Burada hareket aşağıdan yukarı doğru değil de, tersine yukarıdan aşağı doğru olacaktır. **Size ve iktidarda bulunan şahsiyetlere bakarak, hemen hemen hepsinin yoksullar sınıfından çıktığı kanaatine varıyorum. Hâkimiyetten söz ederken, sizi -Paşa’yı- göz önüne alıyorum ve sizin hiçbir mal ve mülkünüzün olmadığını ve kendi hizmetiniz ve emeğinizle geçindiğinizi biliyorum.** Buradan, komünist ihtilal olsa bile sizin hiçbir şey kaybetmeyeceğiniz sonucu çıkmaktadır. **Eğer siz kendi politikanızı tam demokratikleşme ve devlet sosyalizmi istikametinde yönlendirirseniz, Batı’da komünist devrimden sonra hiçbir zorluk çekmeden ve kan dökmeden komünist ihtilale dahil olabilirsiniz.”***

MUSTAFA KEMAL PAŞA’NIN YANITI

Mustafa Kemal Paşa’nın yanıtı da son derece açıktı:

“İnsanın insan tarafından sömürülmesi sistemi ortadan kaldırılmalıdır. (...)

“Birincisi, bizim halk gerek ekonomik gerek kültürel alanda geri kalmıştır. İkincisi; altı yüzyıl boyunca istibdat ile yönetilen halk, bu yönetim şekline alışmış ve onda; sultan hâkimiyetine ve hilafete dair belli bir bağınaz dünya görüşü oluşmuştur. Eğer biz o zamanlar Bolşevik harekâtından

yana ajitasyon yapmış olsaydık, dış ve iç düşmanlarımız, ajanları aracılığıyla -ki, aramızda hiç de az değillerdir- aleyhimize karşı ajitasyona başlardı ve bu suretle verdiğimiz mücadeleyi zayıflatırlardı. Bundan dolayı, bu konuda açık fikir söylemeksizin, iktidarı demokratik ve saf halkçılık ilkeleri esasına göre bu yolda teşkilatlayarak kendi yönetim şeklimizi adım adım Sovyet sistemine yaklaştırdık. **Şimdiki yönetim şeklimiz, diğer devletlerde mevcut olan yönetim şekillerinden hiçbirine benzememektedir. Eğer herhangi bir benzerlik söz konusu ise, sadece sizin Sovyetlere benzerlik olabilir.** Ben büyük bir memnuniyetle söyleyebilirim ki, iki yıllık mücadelemiz sonucunda, sultanın ve eski yönetim şeklinin etkisi kesin olarak yok olmuştur. (...) Benim, her türlü prensiplerin uygulanması için ortam hazırlanması ve uygun bir zaman seçilmesi gerektiğine büyük inancım vardır. Zamanından önce yapılan hareketler başarılı olamaz, gericiliği ve karşı hareketi doğurur. Bu nedenle biz politikamızı tutarlı bir biçimde, safha safha bu yönde sürdürüyoruz. ATABE, Cilt 12, 2003, s.179, 181

Tekin Alp, 1936 yılında yayımlanan kitabında bu anlayışı Atatürk'ün şahsında şöyle yansıtmaktadır: "Yeni Türk' isimli insan tipinin yaratıcısı olan Önder ne bir sınıfı, ne de bir zümreyi temsil etmektedir. O, yekvücut ve tecezzi (bölünme, Y.K.) kabul etmez millî camiaı temsil eder. Millî hakimiyeti tanzim, sevk ve idare edecek olan siyasî kadrolar, herhangi bir sınıfın, herhangi bir siyasî partinin menfaatini değil, ancak milletin umumi menfaatini gözönünde bulunduracaklardır." (Tekin Alp, *Kemalizm*, Cumhuriyet Gazete ve Matbaası, İstanbul, 1936, s.74)